

УДК 629.4.072.5:658.532.001

Гресь Н.Л., Жадан Ю.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РУХУ АВТОМОБІЛЬНИХ ШИН НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розглянуто організацію обліку руху автомобільних шин на підприємстві.
Запропоновано форму акту на списання шин.

The organization of the account of movement of automobile trunks at the enterprise is considered. The form of the document on write-off of trunks is offered.

Виробничий процес вважається закінченим тільки тоді, коли продукт повністю готовий до вживання. Для завершення процесу виробництва продукції її необхідно доставити до місця споживання, тобто передати в сферу обігу, а для цього потрібний транспорт. Транспорт, здійснюючи перевезення вантажів і пасажирів, сприяє розвитку всіх галузей економіки України і є необхідною умовою забезпечення єдності виробництва і споживання.

Оптимізація діяльності автотранспортних підприємств є важливою умовою економічного розвитку країни і тісно пов'язана з практичними завданнями, що стоять перед науковцями і вимагають екстреного вирішення.

У ринкових умовах господарювання автотранспортних підприємств питання, пов'язані з економічним і раціональним використанням матеріально-технічних ресурсів, стають все більш гострими і актуальними. Економічне використання матеріально-технічних ресурсів залежить від діючих на підприємстві систем обліку та контролю.

Матеріально-технічні ресурси включають різноманітні матеріальні елементи виробництва, які використовуються як предмети праці у виробничих процесах автотранспортних підприємств. Вони є матеріальними елементами оборотних коштів транспортного підприємства, їх вартість повністю споживається при роботах, на які вони були витрачені впродовж транспортного циклу. До цієї численної групи також відносяться автомобільні шини.

В економічній літературі питання обліку автомобільних шин у підприємств, що мають автомобільний транспорт на своєму балансі залишається досить не опрацьованим. Корисними для роботи обліковців є публікації В. Роздобудько, С. Пличко [1,2]. Метою дослідження є документальне оформлення і відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій по заміні шин на автотранспорті у відповідності з чинним законодавством.

Облік автомобільних шин має деякі особливості у порівнянні з обліком матеріально-технічних цінностей. Автомобіль, який отримує підприємство має комплект шин (по кількості колес) і одне запасне колесо, змонтоване з шиною. Вартість комплекту шин і запасного колеса з шиною входять до загальної вартості автомобіля, і є складовою частиною інвентарного об'єкта основних засобів і обліковується на субрахунку 105 „Транспортні засоби”. Одночасно підприємство веде аналітичний облік комплекту шин автомобіля, що надійшов. Придбані нові шини обліковуються на субрахунку 207 „Запасні частини” [3]. Для аналітичного обліку шин заводиться картка обліку автомобільних шин (додаток 1), яка складається в довільній формі на кожну шину окремо з указанням серійного номера шини, марки і номерного знака автомобіля, на колеса якого вона встановлена (встановлюється). Ця картка є первинним документом обліку роботи шини, у якому щомісяця відображається її пробіг, що відповідає пробігу автомобіля за даними подорожних листів і придатність, яка встановлюється на підставі висновку комісії, що створюється наказом, або розпорядженням по підприємству з моменту їх придбання до повного зносу. Така картка заводиться і на шину, яка знаходиться на запасному колесі. Оскільки враховується тільки час фактичної роботи шини на ходовому колесі, водій повинен повідомити бухгалтеру серійний номер, дату фактичної установки і зняття запасної шини. Ці дані, занесені в картку служать для накопичувального обліку часу роботи запасної шини.

Картка обліку автомобільної шини

Назва та адреса автогосподарства ТОВ „Урал”, м. Дніпропетровськ, вул. Петровського, 28

Гаражний № автомобільної шини 33 Розмір 17R16С Завод-виробник ВАТ “Дніпрошина”

Марка і № автомобіля	Місце установки шини на колесо автомобіля	Дата		Пробіг шини в км			Причина виходу з експлуатації (висновок технічної комісії)
		монтаж	демонтаж	місяць і рік	за звітний місяць	з початку експлуатації	
ГАЗ – 33021 73248 АА	Гараж ТОВ „Урал”	25.07.05 р.		01.08.05 р.	2500	2500	
				01.09.05 р.	15000	17500	
				01.10.05 р.	14000	31500	
				01.11.05 р.	11000	42500	
				01.12.05 р.	14500	57000	
				01.01.06 р.	8000	65000	

Начальник автоколони

Технік

Шофер

Для планування, визначення рівня тарифів і раціональних витрат матеріальних ресурсів і т.п. наказом Міністерства транспорту України № 420 від 08.12.1997р. затверджені Норми експлуатаційного пробігу автомобільних шин [4]. Норми обов'язкові для використання автотранспортними підприємствами незалежно від форми власності і відомчої підпорядкованості.

Експлуатаційна норма пробігу шин – інтегральна величина, яка відображає, з однієї сторони, рівень досконалості конструкції шини та якості її виготовлення, а з другої – рівень технічної експлуатації, обслуговування в автотранспортних підприємствах і стані дорожно-кліматичних умовах використання [4]. Норма експлуатаційного пробігу визначається середньостатистичним пробігом шин, які не відновлювалися та вилучені з експлуатації в результаті:

- зносу малюнка протектора при умові придатності до відновлення;
- руйнувань виробничого і експлуатаційного характеру, які виключають можливість її відновлення.

Експлуатаційна норма пробігу автомобілів, які систематично експлуатуються з почасовою оплатою роботи водіїв при обслуговуванні підприємств і організацій (крім спеціальних автомобілів, наприклад швидкої і невідкладної допомоги та ін.), збільшується на 10 % для легкових, легких вантажних автомобілів і автобусів дуже малої місткості, на 15 % - для шин вантажних автомобілів та автобусів. Для автомобільних шин, які експлуатуються на причепах і напівпричепах, норма пробігу визначається так як для шин автомобілів-тягачів.

Норми пробігу автомобільних шин можуть бути занижені: на 15 % - для автомобілів, постійно працюючих на розробках вугілля і руди при добуванні їх відкритим способом і в камінних кар'єрах, для автомобілів, які завантажуються із бункерів, а також автомобілів, зайнятих на лісорозробках, на будівництві, на ремонті доріг, на транспортуванні нафтопродуктів хімікатів, тобто умовах, які руйнують автомобільні шини; на 10 % - для автомобілів швидкої і невідкладної медичної допомоги; на 10 % - для автомобілів, постійно працюючих з причепами та напівпричепами, а також для автомобілів - самоскидів; на 10 % - для автобусів (крім автобусів малої місткості), постійно працюючих в Республіці Крим, Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Луганської і Донецької областях; на 10 % - для автомобілів, які постійно експлуатуються в IV і V категоріях умов експлуатації; на 5 % - для автомобілів, які постійно експлуатуються в III категорії умов експлуатації. Сумарне процентне зниження норм експлуатаційного пробігу автомобільних шин, які включають всі фактори, перелічені в цьому пункті, не повинне перевищувати 25 %.

За результатами обліку експлуатації шин, комісією в довільній формі складається акт, в якому вказується технічний стан шин, а у випадку, якщо вони стали не придатними до нормативного терміну пробігу, зазначається причина їх передчасного зносу або пошкодження. Списання автомобільних шин проводиться на підставі даних картки обліку (додаток 1) і акта на списання (додаток 2).

Відповідно до чинного законодавства операції із заміни шин не відносяться до реконструкції, модернізації, технічного переозброєння та іншим видам покращення дорожніх транспортних засобів, не включені до переліку операцій, які відносяться до технічного обслуговування [5], тому що витрати із заміни шин не можуть розглядатися ні як витрати, пов'язані з покращенням основних фондів, ні як витрати з технічного обслуговування автотранспорту [5]. Заміна шин за своєю сутністю є одним із різновидів ремонтних робіт, необхідних для підтримки автомобіля в працездатному стані.

Крім того, враховуючи той факт, що проведення інших робіт в процесі експлуатації транспортного засобу, окрім операцій з його ремонту та технічного обслуговування, Положенням про технічне обслуговування та ремонт автотранспорту [5] не передбачено, витрати із заміни шин доцільно розглядати в складі робіт з технічного обслуговування автомобілів і включати до валових витрат володарів транспорту. Роботи із заміни шин відсутні в переліках ТО-1, ТО-2 і сезонного технічного обслуговування. Оскільки дані переліки відповідно до Положення про технічне обслуговування і ремонт автотранспорту [5],

не є вичерпними, а значить вони можуть бути доповнені. Крім того, в Законі „Про оподаткування прибутку підприємств” [6], норми, що обмежують включення до складу валових витрат, затрати на заміну шин, не містяться. Таким чином, витрати на заміну шин включаються до складу валових витрат у загальному порядку незалежно від того, пов’язані вони з експлуатацією вантажних чи легкових автомобілів на основі п.п. 5.2.1 п. 5.2 і п. 5.11 ст. 5 Закону „Про оподаткування прибутку підприємств” [6].

Нові шини для заміни видаються зі складу підприємства на підставі накладної – вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № М-11). При установці шин на автомобіль їх вартість відноситься на витрати звітного періоду, оскільки шини замінюються для підтримки автомобіля в робочому стані і така операція не збільшує первинно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання [6, 7].

Витрати на автомобільні шини визначаються за виразом:

$$B_{ш} = (Ц_{ш} \times K_{ш}) / (H_{ш} \times K_{к}), \text{ грн/км,}$$

де: $C_{ш}$ – ціна автомобільної шини, грн.;

$K_{ш}$ – кількість шин, встановлених на автомобілі, од.;

$H_{ш}$ – норма експлуатаційного пробігу шин, км;

$K_{к}$ – коефіцієнт коригування, який враховує умови експлуатації;

$H_{ш}$ – визначена в нормах експлуатаційного пробігу автомобільних шин [4].

Бухгалтер підприємства, на підставі первинних документів, операції по придбанню і заміні автомобільних шин відобразить в обліку бухгалтерськими проведеннями наведеними у табл. 1.

Всі витрати пов’язані з експлуатацією автомобільних шин складають вартісну основу ст. 5 собівартості перевезень [8]. Добре налагоджений облік шин, які знаходяться в експлуатації є одним із засобів боротьби за зниження собівартості перевезень автотранспортними підприємствами.

Таблиця 1.

Кореспонденція рахунків по операціях з придбання та заміни автомобільних шин

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Придбані шини (накладна)	207	631
2. Відображена сума податкового кредиту з ПДВ (податкова накладна)	641	631
3. Відпущені шини зі складу в експлуатацію для заміни зношених (накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів)	23, 91, 92, 93, 949	207
4. Надійшли на склад з експлуатації шини, які можна відновити (накладна):		
- якщо раніше їх вартість була списана на витрати виробництва (тобто в дебет рахунку 23)	207	23
- якщо раніше їх вартість була списана на витрати звітного періоду (тобто в дебет рахунків 91, 92, 93, 949)	207	719
5. Проведено відновлення шин стороннім підприємством (акт виконаних робіт)	23	631, 685
6. Відображені витрати на відновлення шин власними силами (накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, розрахункова відомість тощо)	23	201,661 і т.п.

ТОВ „Урал”
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ 35189402

Затверджую
Керівник підприємства
_____ (_____)
“__” _____ 200__ р.

АКТ
на списання шин
по ТОВ „Урал”

„ 05” січня 2006 р.

м. Дніпропетровськ

Комісія у складі інженера з технічного обслуговування Вужа Андрія Сергійовича, автомеханіка Шилова Антона Вікторовича, головного бухгалтера Сергієнко Ольги Олексіївни провели перевірку автомобільних шин установлених на автомобіль GA3-33021 із номерним знаком 73248 AA.

Згідно з перевіркою встановлено:

№ п/п	Модель шини	Розмір	Кількість	Ціна за шт., грн.	Дата монтажу	Пробіг шини, км	Причина виходу з експлуатації
1	ДП-101	17 R16C	4	296,00	25.07.05р.	65000	Повне зношення шини згідно з Нормами експлуатаційного пробігу автошин №420
	Всього:		4			65000	

Автомобільні покриття у кількості чотирьох штук, на суму одна тисяча сто вісімдесят чотири грн. 00 коп. підлягають списанню.

Підписи членів комісії _____

Література

1. Роздобудько В. Облік автомобільних шин на автотранспортних підприємствах з використанням ПЕОМ // Бухгалтерський облік і аудит.- 2004. - № 3. - С. 34 - 38.
2. Пличко С. Особливості обліку і контролю за списанням автомобільних шин і акумуляторних батарей на підприємствах, які мають автотранспорт // Бухгалтерський облік і аудит.- 2004.- № 3. - С. 39 - 40.
3. План рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України № 291. WEB-сайт (Електронн. ресурс)/ Спосіб доступу: URL: [http:// www.liga.net/](http://www.liga.net/) Ліга:Еліт версія 7.7.1.
4. Норми експлуатаційного пробігу автомобільних шин: Наказ Міністерства транспорту України № 420 від 08.12.97 // Баланс. – 2003.- № 6.- С. 85.
5. Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту: Наказ Міністерства транспорту України від № 102 від 30.03.98 // Баланс. – 2003. - № 6. – С. 78.
6. Про оподаткування прибутку підприємства: Закон України № 283/97-ВР. WEB-сайт (Електронн. ресурс)/ Спосіб доступу: URL: [http:// www.liga.net/](http://www.liga.net/) Ліга:Еліт версія 7.7.1.
7. П(С)БО 7 „Основні засоби”// Податки та бухгалтерський облік.- 2005. – № 8 (128). – С. 24-30.
8. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті: Наказ Міністерства транспорту України № 65 WEB-сайт (Електронн. ресурс)/ Спосіб доступу: URL: [http:// www.liga.net/](http://www.liga.net/)Ліга:Еліт версія 7.7.1.

Рекомендовано до публікації
д.е.н., проф.Плаксієнком В.Я.12.07.06

Надійшла до редакції
23.05.06